

(NE)POTREBUJE SPOLOČENSKO-VEDNÝ VÝSKUM UMELÚ INTELIGENCIU?

Správa z XV. doktorandskej konferencie

Cieľom tejto konferencie bolo preskúmať, akým spôsobom môže umelá inteligencia (UI) ovplyvniť vývoj výskumných metód a prístupov v spoločenských vedách. Témou sa prelínali rôzne otázky – od analýzy dát, cez etické aspekty používania UI v konkrétnych oblastiach, až po možnosti prediktívneho modelovania sociálnych javov.

Podujatie otvorila prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, dekanka *Filozofickej fakulty Prešovskej Univerzity v Prešove* (FF PU) a riaditeľka *Centra pre edukáciu a výskum seniorov*, ktorá zároveň prevzala záštitu nad konferenciou. „*Táto konferencia pre nás predstavuje symbolické odovzdanie tzv. štafety, aby sme vytvorili priestor pre mladých vedeckých pracovníkov a pracovníčky, ktorí budú čoskoro našimi kolegami a kolegynami a vo svojich prácach, témach a výskumoch budú pokračovať aj po ukončení doktorandského štúdia,*“ povedala v úvode dekanka FF PU, ktorá vyzdvihla aktuálnosť zamerania doktorandskej konferencie a ponúkla plénu úvahu, do akej miery je umelá inteligencia rizikom pre ľudský faktor v istých profesiách. Po úvodných slovách zažela všetkým konštruktívne a podnetné dialógy a príjemnú atmosféru na pôde fakulty.

V úvode so svojím príhovorom vystúpila aj doc. Mgr. Michaela Skyba, PhD., riaditeľka *Inštitútu edukológie a sociálnej práce FF PU* (IEaSP), ktorý sa spolupodieľal na organizácii konferencie. Riaditeľka IEaSP uviedla tri dimenzie podujatia, a to aktuálnosť témy, ktorá sa dotýka každého z nás, význam obsahového zamerania konferencie pre oblasť sociálnej práce a tretí aspekt je využitie poznatkov pre výskum a prax.

Diskusie o metodologických a ďalších výzvach

Hlavné referáty i príspevky v dvoch paralelných tematických sekciách sa s ohľadom na jednotlivé témy zaoberali aj otázkami, nakoľko nám umelá inteligencia umožňuje analyzovať dáta v doteraz nepredstaviteľnej rýchlosti a rozsahu a do akej miery vie byť využívaná ako „partner“ pri našej práci, resp., do akej miery by mala nahradiť kritické myslenie a skúsenosti výskumníkov.

Panelové diskusie priniesli množstvo názorov na otázku, či je UI nevyhnutným prvkom pre moderný spoločenský výskum, alebo skôr doplnkovým nástrojom. Viacerí účastníci a účastníčky zdôraznili dôležitosť zachovania „ľudského faktora“ pri interpretácii výsledkov a upozornili na riziko dehumanizácie spoločenských vied pri prevážení algoritmov.

Prednášky a prezentácie priblížili aj praktické aplikácie UI, napríklad pri monitorovaní sociálnych trendov, analýze verejnej mienky či mapovaní vplyvu v kontexte sociálnej práce na rôzne sociálne skupiny.

Perspektívy pre budúcnosť

Konferencia potvrdila, že spoločensko-vedný výskum a umelá inteligencia nemusia stáť v opozícii, ale naopak, môžu sa efektívne dopĺňať. Súčasne však zdôraznila, že ak má byť UI užitočná, je potrebné zabezpečiť jej etické využívanie, transparentnosť a metodologickú integritu.

Účastníci ocenili interdisciplinárny prístup konferencie, ktorý podnietil nové myšlienky a inšpirácie pre budúce projekty. Na záver organizátori vyjadrili vďaku všetkým

prítomným a zdôraznili, že podobné podujatia sú kľúčové pre rozvoj spoločensko-vedného výskumu v digitálnej ére.

Podujatie ukázalo, že otázka využívania umelej inteligencie v spoločenských vedách nie je čiernobiela, a prinieslo bohatý priestor pre konštruktívne úvahy nad tým, ako najlepšie využiť technologický pokrok v prospech skúmania ľudskej spoločnosti.

Ambíciu vytvoriť priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu, ktorá obohatí akademickú obec i praktické riešenia v oblasti sociálnej práce, sa organizovaním tejto konferencie, naplnila.

PhDr. Veronika Kmetóňová Gazdová, PhD.

Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove